

درگاه

اونيش كونده برنشر اولنور

برنجي سنه : برنجي جلد

نومرو : ۱۱

۲۰ ايلول ۳۳۷

تشریح

حضرت مکتوبی

پوراده بهار اولدی . هریریشیل . باغچه لرده
رنکارنك چيچكار ، دالارده صايسز بلبلار انساني
چيلدیرته جق قدر كوزله قوقبور ، شن اوتبور .
صباح بردرلو ، آقشام وكجه بشقه درلو كوزل . صباح
اولنجه اوسقنه چي دوشن اولنك رنكي بارلايور ،
بلبلار اويقودن اويانان محمور چوچقلر كي شنه نيور ،
دره لر طانلي و ونوس موسيقسييله آقيور . آقشام اولنجه
هريره خزين بر آهنگ ، خلاجاني برسكوت چوكيور .
كوكده بيلدیزلر ، برده آتس بوجكاري بارلايور ،
يانلارمه كجه قوشلری اوچوشبور سكوت طانلي
خزين ، قراكلر قله چوق يقين .

ييلدیزلر كوكلك سوسي ، بارلاق بوجكلر برلك
قندیل .

نم نه قندیل ، نه نشه وار . ايجم كوسكون ،
پوره كم چوشقون . چيچكلر طانلي قوقولردن ،
صدالرك خزين ونشلی آه كنندن ، ضياله قراكلر
براق وعوبی يقينانندن چوق اوزاغم . انسانلرك
ايچنده ، كوزلاكلرك اورتسند ، بوقوشلرك ياننده
غريم .

مكر غربته حسرت ، اشتياقه خزن نه زور ،
نه آغیر شلرمش ! باری كندمی برآز خولايه براسه .
مده بوطر اراقردن ، بوسلاردن وبو غربت ديارندن
صيرلوب كيتسم . اوزله ديكم يرلرده دولاشسم ،
ونوس سسلر دويسسم ، قله يقين كان قوقولره
حسه اويقون نشلر ، ذوقه ياراشير شيزيلير ،
جويوتيلر ديكلسم . نا اسكيدن بری بولايقاني
خاطرلاديم ، اكنی بونی ناسارلاديم ايرماغ كنار .
لرنده يرلره قدر اكلن سكودلر ائنده ، چوقلقمده
اوسنمه دوريله جكمش كي ايچي اورپرتن طلاغ
أذكاردنه ، قوشلری ، قوردلری ، سسلری آره سنده
كرنسم قوشسم .

انسان ، يشاديني دقيقه نك قيمتي و اهميتي بيلمز
ديرلر . نه طوغرومش . عمرمك اك طانلي دملری ،
اك مسعود ساعتلری كچيرديكم يرلك قيمتي او زمان
هيچ حس ايتزدم آتامك ديزی دینده اوطوردیم
جدا اولرينك درين شعری ، بابامك آت اوينانديني
اووالرك كوزلككني قيسنده قوشديم دره لرك طانلي
سسني كورمن دويغز ، ديكنمزد . شمدی هپسته
حسرم .

كم بيلير بوزمانده اورلری نه كوزلر . يولار
نه شن ، طالغر نه يشلر . عجا كدیزينه اوليه
آقيورمی ؟ . يشيل سكودلر صولرني اوييورمی ؟ .
چايرلرده فوزولر مله يور ، قيرلرده چوچقلر قوشبور ،
قويتو اورمانلرده سوكيلير بربرني كوروب
تقره يورمی ؟ ... عجا اسكي اوسنه نه حالده ؟ اوله لرنده
باشی اورتولو ، صاچی قهلی قاديبلر اوي اورييور ،

خرانه بيل

عزت مليحه

برغمل خزانك سحرند
اصراره نه حاجت ينه بلبل !
بيل ، قلمزك باغچه لرنده
جان ويردی سنك سويلديكك گل .

گون دوغمه ده برباشقه ضياده ،
صاورولمه ده گل شيمدی هوا ده ...

اميد هاشم

بسيطدر ؟ معلومدر كه هر فعل برعمل افاده ايدروهر
عملك حركتلری دماغ دغوړودن دوغرويه تقليد
ايدوبيلير . حال بوكه صفتلر بويله دكلدر . هيچ بر
صفت دماغ طرفندن دغوړودن دوغرويه تقليد اولنه .
مايوب - يعني حركته كچيريله ميوې - آنجي عتواسی
اولان فعل واسطه سيله قابل تقليد اولابيلير . اسم
جنس ايسه آنجي اوصافندن بری اولان بر صفت
وبوصفته منديج برعلاء تقليد اولنه بيلير . اسم خاصه
كلنجه اسم جنس ، صفت وفعل كي اوج واسطه
ايستر . كوروليور كه فعلدن اسم خاصه دوغرويكيدلديكه
تقليد اولنه بيله جك وجود ايله ايفا اولنه بيله جك
عملدن كيتديكه اوزاقلابيلور . خلاصه تخطلر ايدلك
ايسته نك گله نك افاده ايتديكي فكري حركت حالنده
رمنيلشديره بيلك ايجون تدريجا كوكچلوب مضلاشن
بر تصنع ايجاب ايديبور .

شيمدی بو حركتلری احضار ايتك وظيفه سنك
دماغه ترتب ايتديكي دوشونيله جك اولورسه آت
ماديه مروض بردماغه بو وظيفه نك آتاك و خاني
نسبتنده دوچار تناقص اولاسی آرتق طبيعی دكلير ؟
هيچ شبهه يوق كه خراب اولان انسجه دماغيه نسبتنده
تخطلر كليات ميخانيكي تنافس ايديه جك وآت
درينلشديكه مقانيزمسي الكولای كهلردن مثلا فعللر
تخطلر اولنه بيلوب ديكرلری تخطلر ايديله مامكه باشلا
به جقدر .

ايشته كرك بو واقعه لر ورك اولجه ذكر ايديان
دلایلر فعاليت دماغيه دنيلن شينك فعاليت ذهنيه نك
بر معادلي اولايوب آنجي بر باندومياسی اولديني
كوسترمكه كافيدر طن ايدم .

ما بعدی كلكك نسخيه -

دارالفنون وحيات معلمی

مصطفى شكيب

خاطر لاق ايسته ديكمن زمان نه لر ياديدنيزی بردوشو .
نلم : اولالفا نك بوتون حركتلری صيره سيله بوقليور
وهيبي ايجييزدن تلفظ ايديبور ؟ بو کافی كله بجه
يوكسك سسله تافظه باشليور وبوصورته اونوتديغز
خاطر نك بوتون اوضاع حركه سنی بالفعل صيره سيله
باشيبور ؟ تاكه ايجلردن اونوتلان خاطر نك استلزام
ايتديكي حركتلری انتخاب ايديله بيله جك برحاله كلم . نيته كيم
بو وضعيت بولونجه آرائيلان كله نك صوتی خاطر مسي
كنديسي قبوله آماده برچرچيويه قوشار كي كلوب
مطلوب حركتلرك آراسنه يرلشويورمكده در . ايشته
تخطلر حادنه لرنده دماغدن بگلنيلن وظيفه بو وضعيتك
بالفعل ويا بالفوه تأمين ايدلسيدركه ضياع كلام
خسته اقلرنده مضابزده اولان بوقايليندر .

شيمدی برده نسيان كلكك كيتديكه وخامت
كسب ايتديكي مترق ضياع كلام خسته اقلرنده كورولان
واقعه لری تعميق ايدلم . نه غريبدر كه بو خسته اتق
صانكه « علم صرف » ه آشنا ايش كي كله لری بو
علمك معين تربيتي داخنده ضياعه اوغراقمده در .
مثلا خسوفه اوغرايان اولال اسم خاصلر ، صوكر اسم
جنسلر ، داما صوكر صفتلر واك نهايت فعللر اوليور .
ضياعك بو صورته اولاسی خاطر اتق جيرات دماغيه ده
مترام طن ايدنك فرضيه سنه وهله اوليده حق
ويرديره جك ملرزده در . چونكه دينه بيلير كه اسم
جنسلر اسم خاصلر ، صفتلر ، فعللر دماغه / بربرلری
اوزرنده طبقه لر تشكيل ايتش وآت دماغی ده صيره سيله
بو طبقه لر سرایت ايتشدر . في الواقع بو خسته اتق مختلف
سبلردن نشأت ايتسیدی برده اولنله هم فكر اولال .
بيليرك . حال بوكه مترق ضياع كلام خسته اتق يك
مختلف سبلردن حصوله كله بيله يكي كي چوق متنوع
شكللر دخی آليور . مثلا خسته اتق دماغك حافظه
منطقه سي دنيلن لاعلي التعيين برنقطه سندن باشلايوب
ينه لاعلي التعيين بر استقامتده ترق ايتديكي حالده
دخی خاطر انك ضياعلرنده كي صيره اصلا بوزوليور .
خسته اتق بالذات خاطر لری رخنه دار ايتسیدی دماغك
مختلف استقامتدره مصاب اولالسنه رغماً ضياع خاطر انك
عینی تربيتده قلاسنه امكان اولامازدی . شو حالده
بو خسته نك باشقه برطرزده ايضاح ايدله سي ايجاب
ايديبور . بكا قاليرسه بوبابده كي تكليفم بك بسيطدر .
باقيكز ناصیل : اسم خاصلرك اسم جنسلردن ، اسم
جنسلرك صفتلردن ، صفتلرك فعللردن اول واقع اولان
ضياعلر نه دقت ايديله جك وعینی زمانده بر اسم خاصك
بر اسم جنسدن ، بر اسم جنسك بر صفتدن ، بر صفتك
بر فعلدن دها كوكچلكه تخطلر اولنديني دوشونيله جك
اولورسه افعوله تخطلرك كه واسطه سي دماغدر -
آت دماغينك و خاني نسبتنده تخطلری قولا اولان
كله لره الحصار ايتسي بر امر ضروري بولور .
بالكز نجما تخطلرك اك بوبوك مشكلتيله اسفري مشكلاتي
نره دن نشأت ايديبور ؟ مثلا فعللرك ديكر كهلردن
ده اتقولا تخطلر ايديله سنك سبی نه در ؟ دييه برسؤال
وارد اولامازمی ؟ بكا قاليرسه بونك جوابي بك

علم خسترياني

ماده علاندهكى صوك انقلاب

آتوملر و صياني

۰۲

آتوملر ك انفساسى — الككترون و ايبورلر

۱۸۷۸ تاريخنده انكاي عالمزندن (قروفس) هواسى امكانك مساعد اولدني درجهده تغليه ايدلش برانبويه ايچنه بر جريان الكتريكي سوق ايغش وپو اشاده مثبت (قاتود) مخرج الكتريكي قارشى طرف دوغرى خط مستقيم اوزر زنده بر طاقم شعاعانك انتشار ايتكده اولدني كور مشدر. (قاتود شعاعى) نامى ويريان بوشعاعات تماس ايتكارى جسملر ك حرارتلرى تربيد ايدرلر وحتى بعضاً ۳۵۰۰ درجهيه ابلاغ ايدرلر. بوندي باشقه بوشعاعاتك الك مهم خاصه سي تماس ايتكارى هوا ويا غازلرى الكتريقلر ايدرلر، كه عادى الكتريكي بونى يايه مقدمدر. قاتود شعاعانك غريب برقايلى ده ايجه معدنى لوحه لرى مرور ايدلر ايدرلر. (رونكتن) نامنده كي ذات قاتود شعاعانكى تدقيق ايدر كن بونلر ك بر مانعه. مواجهه سننده ديكر برنوع شعاعات حاصل ايلدكارى و بونلر ك اوصاف خصوصيه به مالك اولدتلر بونى وداها قايى معدنى لوحه لرى مرور ايدلر بيلدكارى كور مشدر.

قاتودو رونكتن - ياخود X - شعاعانكى اوزر يسه يايلان تدقيقات بوشعاعاتك الك كوچوك بر آتومدن ۱۰۰۰ دفعه داه ك كوچوك اجزادن عبارت اولدني ميبانه جيفاردى. بونلر ك آتوملر ك انفساسى، طاقملى عصولى اولدني حقدنه بر فكر توليد ايتدى. (قروفس) ايبورلر يسه ختاف غازلر قوئى سور تيله تجربلر تكرار ايدلدى وانبورلر قونيلان غازك نه اولورسه اولسون حصوله كان اجزانك. ساوى حواله الكتريكي وكنالنى حائر و بناء عليه يكديكرينك تماميله عيى اولدتلر كلاشلىدى. بوننده آتوملر ك بعض مؤثرات مواجهه سننده انفساخ ايتكارى بونى منظومه آتوميه لرك بارجه لاندقارى فكرى حاصل اولدى و طبعيله «آتوم-لايتجرا» لفظى معنائى قالدى.

قاتود شعاعانكى تشكيل ايدن و آتوملر ك حصول انفساسى اولان اجزايه «الككترون» نامى و يرلدى. بونلر اوزر يسه تدقيقاتك دوام ايتديكي صيرالده يعنى ۱۸۹۶ تاريخنده (به كرهل)، (اورانيوم) معدنك بر ملحنى بولدى. بوجسم سياه كاغده صارلش بر فوطوغراف بلاقنى قارا كغده متأثر ايدبيوردى. يعنى بر طاقم شعاعات نشر ايدبيوردى. بو مشاهده اوزر يسه (دوتر فورد) نامنده كي عالمده تدقيقاته باشلادى. (اورانيوم) ملحنك نشر ايتديكي شعاعانكده قاتود شعاعانكى اوصافنى حائر اولدتلر كلاشلىدى. نهايت ۱۸۹۸ تاريخنده آوسترياده

[*] دركاه : نومرو ، ۸

اولرلنده كنلر ك نالين سسلرى دوبولورى ؟ .. اومزك بر آرز اوته سننده كي هزار نه حالده ؟ . يسه اوقرهه سربولر قاييله خزن ، ايجره اولوم فور. قوسى و بر يورى ؟ . اوراده ياتالرى زيارت ايتك فرصتى بولورميسكن ؟ . نه ايدى اوكونلر ؟ . هر جمعه ، هر رمضان و بايرام عرفه لرى آل آله ويرر اورايه كيدر قونلر غمزه ك آلتنده كي قرآنى آچار اولورله (يس) اوقور طاشلره چيچكار طاقار ، سربوى فدانلر بى صولاردق. صكره بر آرز آغلار اولورلر مى آكار و فاقه لر اوافه درك .

سوقا قلر دده اولار حالا چالبيورى ؟ مورچيكنلى ديلقانلر حالا اوشايور ، جوشبيورى ؟ چوچقلى آرقداشلر مى نه عالمده ؟ البت ايجلرلنده آتنه اولانلر ، بابا اولوب بلارى بوكوللر ، بيك بر دردلر بوزلرى بوروشانلر وارد. اوتازه آتنه لر، غملى بابالر نه حالده .. اويله سزيورم كه يسه او اولر ك طادى ، نه او سوقا قلر ك آدى ، نه او ميدانلر ك جنبى ، نه او هزارلر ك ونه او آتنه لره بابالر ك خيى قالدى ... اويله ؟ كدري نه چوق سوردم ! . قيسنه اوطوروب آياقلى صوبه صارقتق ، بوزلره روزكاردن درويش كي صالانان قامشلره باقى نه خوشمه كيدردى . عجب شمدى بيم اوطوردنم يرلده كيملر اوطوريور. كدريك صوبندن كيملر ايجيور ، كيملر دوكونيور ؟ . كيملر اوماردى كه بركون ياد ايللر ده كيسه سز ، تسليست بوشوم بوكوله بك. او هيتلى داغلر كوزل اووالر بول قايى قلر بكا آردني دونه ك . بوكون بونلر هيسى اولدى . ياد ايللر ك اوزاغندم . بونم بوكوك .. مكر دنيا ايجلرلر ك الكيو كى ، كچكيلمى بوغريت و حسرتنى ! . انسان ايجون كندى يرندن يشقه برده غم چوق ، كدر چوق ، صفا بوقش. نه ياييم تخم آرز . آشناسى اولدوغم يرلره وورغوم. جدلر كم باصدقلى طور اقلرى كوزم دن آيرى ، بيوك دده مك صوك نفسى و يرديكي صوبيسندن اوزاق دوشمك ، ك عزيز اولورلر ك ياتدينى هزارلر اوتوغنى المدن كايور. ايتيورم كه داهما اورالده دولاشيم. بابامك كنجلكنى كچيرديكي، آنامك صفاسنى سورديكي و شمدیده اوستندن اولوم هواسى كچمش كي خراب و مخزون دوران اورمانلر ده، صو باشلرلنده باغچه لر ايجنده كز يسه م، اويناييم .

قرده شم ! دور قره بيلار قره اولوبى هر شيه ترجيح ايدبيورم . ليكن براميدم ، بر دوشونجه م وار . شن كونلرلنده سوقا قلرلنده داووالر چالان او يرلر ، بابامك هزاريله حقدن برامانت كي دور اولان اسكى اوسرى ، اوتوزلو بوللرله اوزوم قوقان قيرلر صوك بر كره دها كوره بيلسه يدم . اوزمان كوزم آجيق ، ألم آجيق ، كوكلم آجيق كيتردم .

نرزي لطفي

(يكبلاند) دنيلن بر جوهر معدنيدن عيى اوصافى و بك شدتله حائر اولدق (بولونيوم)، (آتينيوم)، (ايبونيوم) ، (راديوم) ، (طوريوم) معدنلر استحصال اولوندى . مادام موسيو (كورى) ايله [دوتر فورد] بوجسملره راديو آتيف جسملر نامنى و يرديلر. اوزون تدقيقات و مناقشه لردن سو كرا بوجسملر ك نشر ايتكارى شعاعانكده قاتود شعاعانكى كي آتوملر ك انفساسى ايله حصوله كان اجزادن، الككترونلر دن باشقه بر شى اولدقارى كلاشلىدى . و نتيجه ده آتوملر ك و بناء عليه مادهنك بالتأثير ويا بذاته انفساخ ايدلر بيلدكارى قبول اولدى .

قاتود شعاعانكى ايله راديو آتيف جسملر ك شعاعانكى عيى اولدني كلاشلقدن سو كرا تدقيقات بوجسملر اوزر يسه تكشيف اولوندى .

راديو آتيف جسملر ك انفساسى حصول اولان اجزانك هيت مجموعه سته (ثماناسيون) دينر. راديو آتيف بر جسمك (ثماناسيون) نشر ايتمى كافور جسمك هوايه قوق نشر ايتمه بكنزه ده بيلير. شو فرقه كه كافور ك نشر ايتديكي اجزا عيى كافور اولان ذره لردر . حالو كه راديو آتيف جسملر ك نشر ايتكارى اجزا آتوملر ك انفساسى ايله سربست قالان الككترونلرلر . يعنى اوصاف جسمانيه حائر كدكلرلر. الككترونلر اوصاف عموميه لرى ايله موزون وغير موزون يعنى ماده ايله تأثير آراسنده اوصاف متوسطه يى حائر بولونبورلر. بناء عليه ثماناسيون، حالنده بولانلر بر جسم حالت احتضار دده ديكم اولوبور .

راديو آتيف جسملر ده پك بارز اولان بو ثماناسيون نشر ايتك خاصه سنك درجه فرق ليله بوتون جملر ده موجود اولدني (طومسون) طرفندن ايلرى به سورولشدر .

ماده ثماناسيون حالنده يعنى احتضار دوره سننده چوق وقت كچير مى . مثلا (آتينيوم) ثماناسيونى برق چق تاييه طرفنده (طوريوم) ثماناسيونى برق چق دقيقه ده اجزاي الكتريكيه شكنده تأثير انقلاب ايدرلر. (راديوم) ك تأثير استحاله سي نسبتاً اوزون بر مدت، اوچ هفته قدر بر زمانده وقوع بولقده در . بوده راديوم ثماناسيونى طوبلاق و سويلله تدقيق ايتك امكانى تأيىن ايتشدر .

(راديوم) ك كوچوك آتولاره جم اولشان ثماناسيونلر ك فانسرك تدوينلرله استعمال اولوندينى معلومدر [*] . مياه معدنيه لرك قابليت شفايه لرى ده

[*] پارس بلديه مجلسى اعضاسندن موسيو (تروكه) فانسرك راديو مله تدوينى ايجون خصوصى برخسته خانه كشادى ضمننده مراجعت ايتشدر .

موسيو (تروكه) لك راپور يسه كوره هر سته فرانسه ده ۳۰ بيك فانسر وقعه سى كورولكده در . راديوم تدوينى عمليات جراحيه اجرا ايديله ميه بك فانسر وقعه سنده پك ابي نتيجه لر و بر مشدر .